

## Foderautomater för fältfågel

Idé, konstruktion och presentation: Yrkeslärare Åke Strömsjö,  
Öster-Malma jaktvårdsskola

Utfodring vintertid av rapphöns och fasaner bör i första hand betraktas som en ren hjälpfodring, men den motverkar också i stor utsträckning utvandringar. Vanliga foderplatser – ofta under tak- som inte ses efter regelbundet under snörika vintrar utgör inte alls någon hjälpfodring för fåglarna. Vid yrväder blåser snön lätt in under fodertaken, smälter vid tö och bildar vid en köldperiod en vanligtvis hård isskorpa som försvårar fodersöket. Tillfälligtvis kan man förbättra situationen med rikligt med agnar.

Olika foderautomater för rent vete och dylikt har numera börjat användas på många håll. De är naturligtvis bra om de fungerar, men oftast rinner fodret för lätt eller också inte alls, och kanske inträffar det sistnämnda under stränga köldperioder, då fodret behövs som bäst. Driftsäkra automater för viltutfodring, som inte ödslar dyrbart foder, är svårt att konstruera. Foderförbrukningen blir nämligen avsevärt större vid automatisk utfodring och dessutom dyrare eftersom automaterna fungerar bäst med rent foder utan inblandning av tröskavfall.

Med tanke på dessa svårigheter har jag provat ut några typer av automatisk utfodring vilkas konstruktion redovisas på följande sidor. Tanken var från början att tillvarata det stora mängder tröskavfall som under hösten och vintern köres ut av lantbrukarna och lägges till ingen nytta på soptippar. Detta billiga foder kan, om det serveras rätt, bli värdefullt för fasaner och rapphöns.

Tillsynen av foderplatser flera gånger i veckan är ett ganska tidsödande göromål, men mina automater kräver att man tittar till dem bara några få gånger under vintern. Personligen har jag funnit att samtliga är lätta att tillverka och att de fungerar till belåtenhet,

även vid värsta ruskväder. De som bygger någon eller några av dessa foderanordningar kan sitta hemma i värsta vinterruskvädret med gott samvete och ändå veta att fältfåglarna har tillgång till foder.

Under utfodringssäsongen snyltar ofta stora mängder sparvar, skator och nötskrikor vid foderplatserna. Använder man rent foder, som t.ex. vete, brukar de äta upp det mesta av det som läggs ut. Med de automater som här presenteras har de svårare att komma åt den mest begärliga födan, eftersom denna successivt kommer fram bland agnarna i avrensfodret, när fasaner eller rapphöns sparkar och hackar.

En förutsättning för utfodring av här redovisat slag är, att tröskavrenset är så torrt att det inte unknar eller möglar på foderplatsen.



# Fodergrind

## Modell 1

Två grindhalvor tillverkas av tvåtums grankäppar eller träribbor, som hålles samman av klen kätting eller ståltråd. 4cm mellanrum mellan spjälorna ger fasanerna möjlighet att sticka in huvudet mellan dessa. Om alla storändar på käpparna läggs åt samma håll får man en trattformad fodergrind.

En 3-6 m hög, helst växande och grenrik gran uppkvastas ca en meter nedtill. Kring detta träd som stöd ställer man spjälgrinden och sammanbinder dessa. Invändigt kläs den med uppklippta papperssäckar, som når ända ned till marken och fästs med snören. Töm i avrensfodret tills fodergrinden blir full.

Ca 60-70 cm ovanför spjälgrinden förstärker man stödgranens grenvalv med ytterligare några grenar och ovanpå detta lägges ett stycke plast, en presenningsbit eller ett par konstgödselsäckar som regnskydd. Ett mellanrum mellan taket och spjälgrinden på ca 30-40cm är bra, då det har visat sig att fasanerna gärna flyger direkt in under taket och äter av fodret.

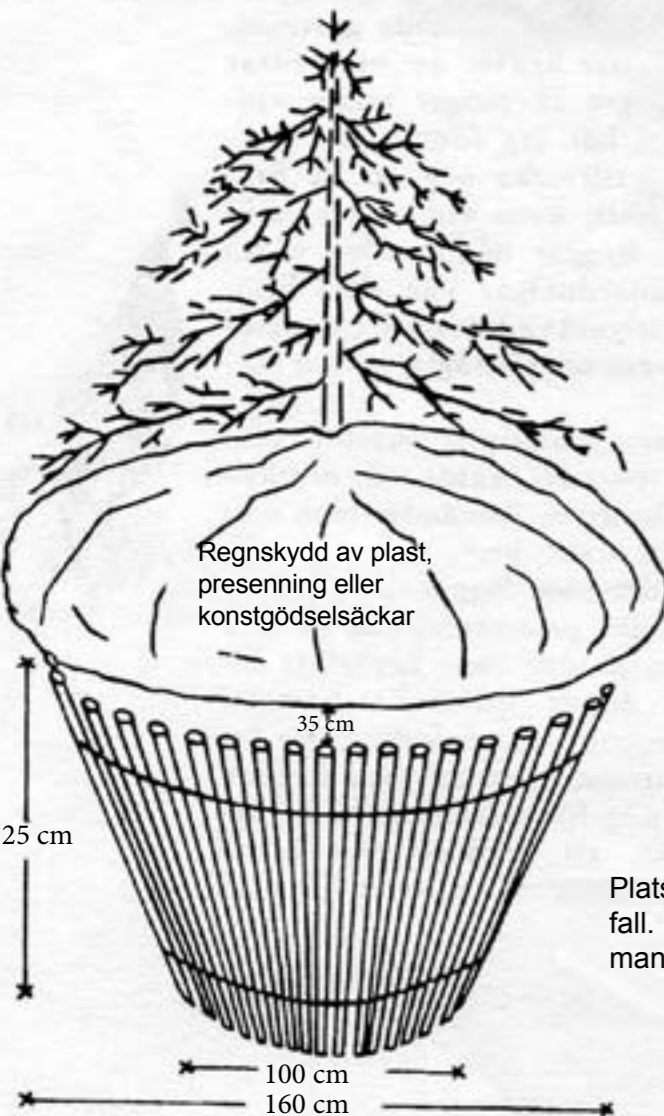
Då foderautomaten är färdig skär man i olika höjdlägen upp några decimeterlånga hål i pappret. På så sätt kan fåglarna vid t.ex. ett snöfall på kanske en halv meter få foder genom de högre upp belägna hålen. Genom foderplatsens trattform rasar avrenset ut mot spjälorna, så att fasanerna kan hacka fram kornen.

Plats för ca 10 - 15 säckar torrt tröskavfall. Då lätt rinnande foder användes klär man invändigt med papperssäckar.



Bygges bäst i två halvor, som kan rullas ihop vid flyttning.

2" (5,08cm) käppar med storändarna åt samma håll och 1½" (3,81cm) mellanrum mellan käpparna. Sammanhålles av klen kätting eller ståltråd.

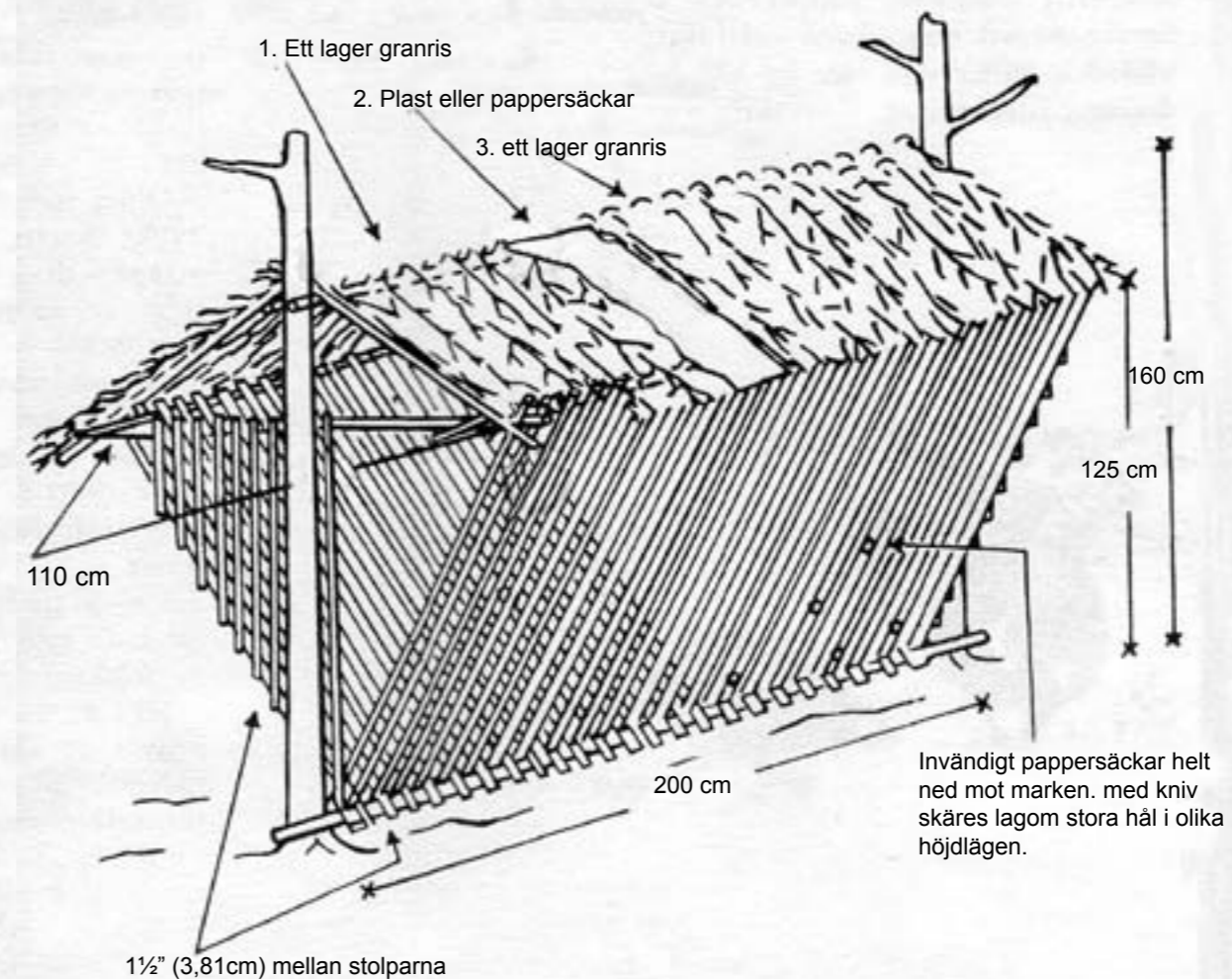


## Modell 2

Mellan två träd byggs en v-formad fodergrind eller häck med spetsen helt nära marken. Nedtill fästs en slana mellan träden. Ca 125cm högre upp fäster man en vågrätt liggande och tvärgående slana på 10cm. Samma görs vid motstående träd och mellan ytterändarna på dessa tvärgående slanor fästes sedan två långsgående. Efter detta är det bara att fästa de i v-form liggande käpparna. Ca 30-40cm ovanför dessa fästes mellan träden ytterligare två slanor vilka ska bära upp taket. Ändarna på första lagret av grangrenar sticks ned mellan takåsslanorna. Sedan lägger man ett lager av plast eller papperssäckar och på detta ytterligare ett varv granris. Ett par ståltrådar kors och tvärs över taket gör det hela stadigt.



Invändigt binder man några uppklippta papperssäckar med snören, som ska nå ända ned till marken. Avrenset fylls på, och sedan är det bara att skära upp några hål i pappret på olika ställen så att fodret blir synligt och åtkomligt för fasanerna.



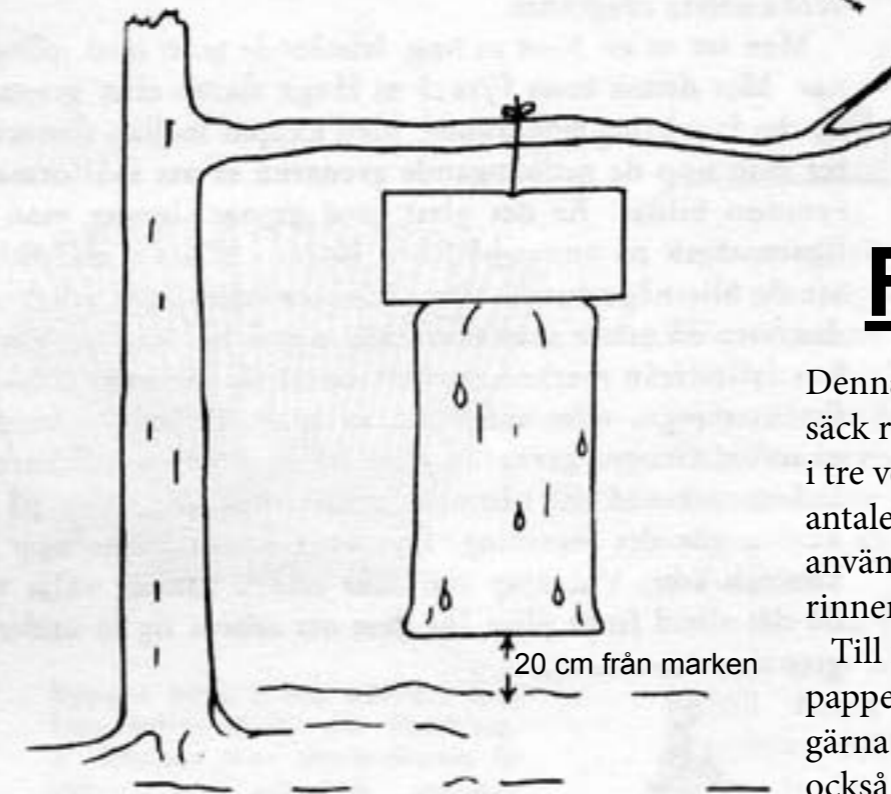
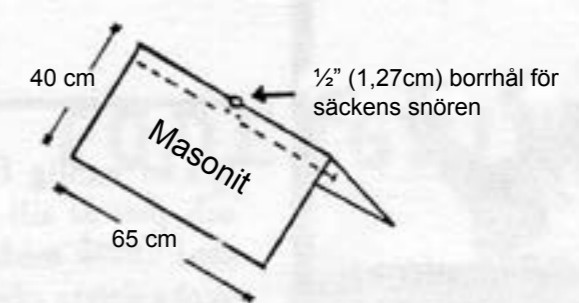
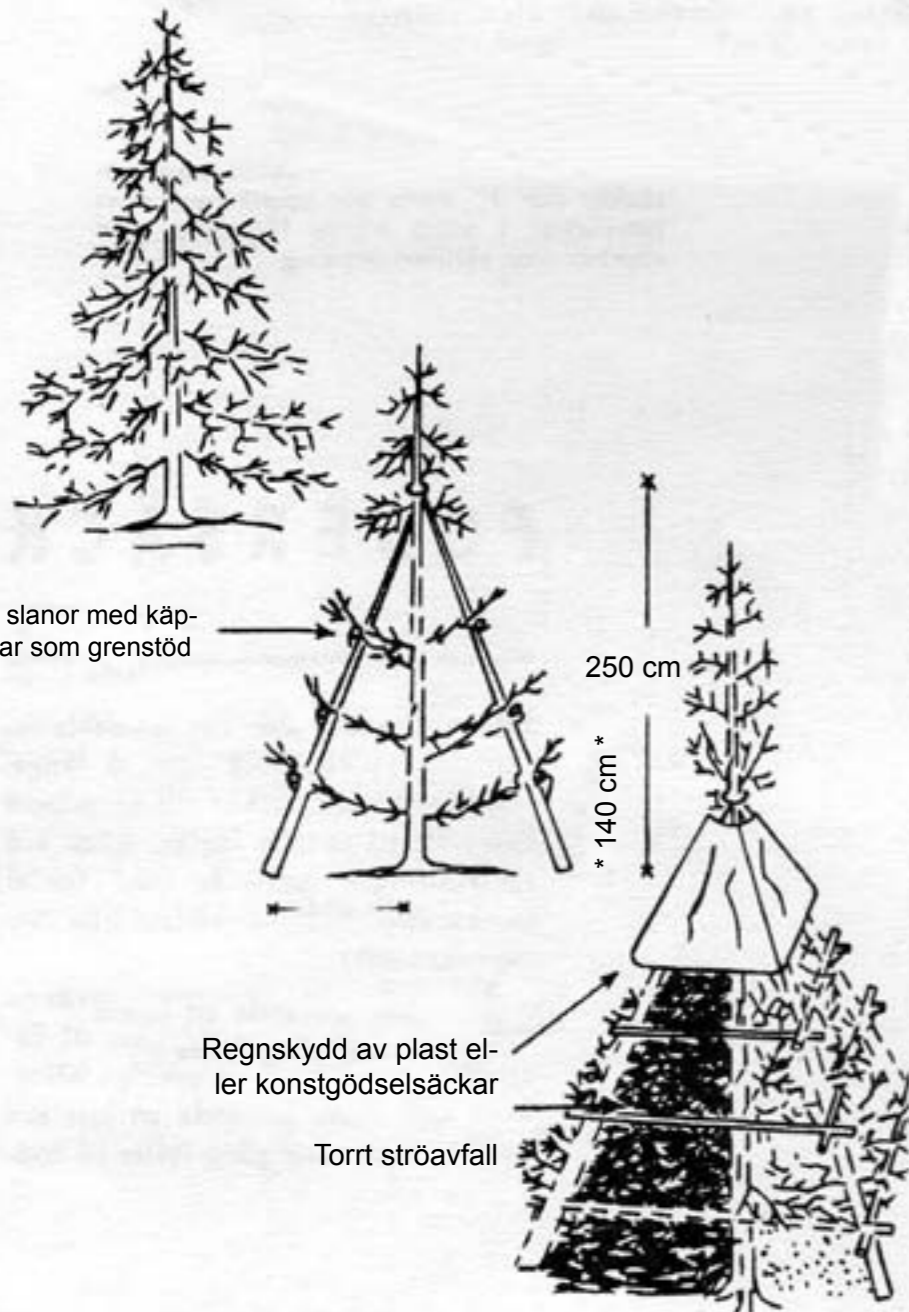


# Foderstack

Då en vanlig foderstack fått ligga ett tag sjunker den ihop och plattas till och gör inte längre samma nytta. Genom att med enkla medel bygga ut stacken på höjden kan man motverka denna olägenhet.

Man ser ut en 3-4m hög, fristående gran med många grenar. Mot denna reser man fyra 3m långa slanor eller granar, som man binder fast kring stödgranen. Med käppar mellan slanorna lyfter man upp de nedhängande grenarna så att skålformade utrymmen bildas. Är det glest med grenar bryter man ytterligare några på annat håll och lägger i alla tre

grenvalven så att de blir någorlunda täta. Papperssäckar kan också användas, men då måste man skära några små hål här och var. Stacken fylls från marken med ett tiotal säckar tröskavfall. Ett litet regn eller snöskydd av plast är bra att binda upp ovanför. Genom grenarna eller hålen i papperssäckarna kan fodret rasa ned till våningen under. Blir det stopp på någon våning gör det ingenting, fasanerna flyger gärna upp till stacken och äter. Vid djup snö eller isbark kan de välja våning, då det alltid finns plats för dem att arbeta sig in under något grenvalv.



## Fodersäck

Denna metod är den absolut enklaste. En säck räcker dock inte så länge. Vanligtvis i tre veckor till en månad, beroende på antalet fåglar. Även vis säckfodringen används med fördel tröskavrens som inte rinner lika snabbt som vete.

Till fodersäck bör man använda två papperssäckar i varandra, då fasanerna gärna försöker utvidga hålen. Man kan också använda en jutesäck i vilken man varje gång fyller på fodret. Hålen i denna bör förstärkas med något textillim, så att de inte kan utvidgas genom hackning. Ett par masonitbitar spikade på en tråkloss med ett borrhål i mitten blir ett bra fodertak. Fodersäcken knyts först till ordentligt, och sedan trär man snörändarna genom fodertakets borrhål, varefter alltsammans hängs upp så högt att säcken kommer ca 20cm från marken. Man bör ha med sig en liten trälåda eller vedklabb att ställa säcken på, medan man binder upp den.

Fodersäcken placeras under någon yvig gran med en stadig gren att binda i. Hålen görs i olika höjdlägen med tanke på eventuella kraftiga snöfall. Hållbarheten hos en på detta sätt fritt hängande papperssäck är förvånansvärt lång. Även vid fuktig väderlek håller den mer än väl foderinnehållets tid ut.

Till fodersäck användes dubbla papperssäckar där 1" (2,54cm) stora hål uppskäres, eller jutesäckar i vilka hålen förstärks med säcklim mot sönderhackning.

